

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ

присвячена Всесвітньому дню науки (9-11 листопада 2022 року)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*присвячена Всесвітньому дню науки
(9-11 листопада 2022 року)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 0/9(082)
М 754

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 12 від 28 листопада 2022 року)*

М 754 **Молодіжна наука заради миру та розвитку** : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (9-11 листопада 2022 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2022. 656 с.

ISBN 978-966-423-755-7

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень із широкого спектру напрямів: суспільні науки, гуманітарні науки та мистецтво, технічні науки, природничі науки, аграрні науки та ветеринарія, біологія та охорона здоров'я, математичні науки.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку»*, яка присвячена Всесвітньому дню науки (9-11 листопада 2022 року). Конференція була організована та проведена Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Радою молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

ISBN 978-966-423-755-7

УДК 0/9(082)

* За достовірність результатів дослідження відповідальність несуть автори

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2022

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Дмитро Сливар¹, Олена Аксьонова², Дмитро Торяник³ та Сергій Губський²

¹Кафедра кондитерських, борошняних, макаронних виробів та харчоконцентратів, Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

²Кафедра хімії, біохімії, мікробіології та гігієни харчування, Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

³Кафедра фізики та математики, Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

E-mail: dim.on.slivar@gmail.com

АНОТАЦІЯ. Основною метою цього дослідження було оцінити параметри продовольчої безпеки цивільного населення яке зазнало війну в перші дні вторгнення РФ в Україну 24.02.2022. Це описове перехресне дослідження, проведене у березні та квітні 2022 року з використанням інструменту «Гугл-формс» серед повнолітніх мешканців різних областей України. Всі дані було зібрано анонімно, респонденти відповідали на питання самостійно. Результати дослідження виявили глибокі проблеми з продовольчою безпекою (а саме прихований голод), що призводять до різкої зміни харчової поведінки і, як наслідок, наявності високої ймовірності можливого розвитку розладів харчової поведінки у цивільного населення України, що переживає військову агресію РФ. Сукупність цих факторів, посилюють негативні наслідки для людського організму і в фізичному і в психологічному плані.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: продовольча безпека, цивільне населення, прихований голод.

I. Вступ

Військові дії є одним з найсильніших факторів стресу як для військовослужбовців так і для мирного населення. Дослідження проведені серед військовослужбовців показують, що війна є одним з найбільш стресових подій в їх житті і пов'язаний з виникненням згодом підвищеної тривожності, депресії, посттравматичних стресових розладів [1, 2]. У роботі [1] йдеться про те, що сучасні військові конфлікти, відрізняються від традиційних: тепер підходи до ведення війни не орієнтовані головним чином на військові дії; з'являються нові види війни-гібридна війна, асиметрична війна, нового покоління, нелінійна війна, керований хаос і конфлікт низької інтенсивності.

Характер харчової поведінки цивільного населення, яке переживає або пережив сучасні військові конфлікти практично не вивчений. За оцінками фахівців грань між військовослужбовцями і цивільними особами в сучасних військових конфліктах стає практично непомітною, тому що, як вже було сказано вище, війна ведеться відразу в декількох площинах [3]. Однією з таких площин є порушення основ продовольчої безпеки цивільного населення.

II. Дослідження стану продовольчої безпеки

Агресія РФ проти України є найбільшим військовим конфліктом, який стався в Європі з часів Другої світової війни. Це жорстокий і кривавий геноцид населення нашої країни. За даними Управління верховного комісара ООН з прав людини від 20.06.2022 [4] зафіксовано 4569 випадків загибелі та 5691 випадок поранень цивільного населення України після широкомасштабного російського вторгнення. Відзначається, що серед загиблих – 1769 чоловіків, 1182 жінки, 126 дівчаток і 137 хлопчиків, а також 41 дитина і 1314 дорослих, стать яких поки невідома. В УВКПЛ відзначають, що більшість смертей і поранень викликані застосуванням боєприпасів і вибухових речовин з великою площею ураження, включаючи обстріли з важкої артилерії і реактивних систем залпового вогню, а також ракетні і повітряні удари. Крім постійної загрози фізичного знищення або поранення, населення, причому по всій території країни, відчуває постійний стрес через проблеми різного рівня складності з продовольчою безпекою [5]. Все це разом в майбутньому може привести до різного типу розладів, в тому

числі, пов'язаних з харчовою поведінкою. Крім того, навіть після перемоги, РФ залишиться сусідом України. І наша країна повинна бути готова до будь-яких викликів у майбутньому. У тому числі і до викликів, пов'язаних з харчуванням цивільного населення, що знаходиться на територіях, де ведуться активні бойові дії. А для цього треба врахувати досвід, отриманий в перші тижні війни.

Основною метою цього дослідження було оцінити параметри харчової безпеки цивільного населення, яке зазнало військової агресії в перші дні вторгнення.

Це дослідження було проведено в березні і квітні 2022 року з використанням інструменту «Гугл-формс» серед повнолітніх жителів різних областей України. Дослідження проводилося відповідно до рекомендацій [6]. Всі дані були зібрані анонімно, респонденти відповідали на питання самостійно. Анкета включала питання загального характеру та шість питань для оцінки стану продовольчої безпеки з початку вторгнення [7]. (1. Чи скорочували ви коли-небудь кількість їжі або пропускали прийом їжі через відсутність продуктів харчування? 2. Якщо так, то як часто? 3. Ви коли-небудь їли менше, ніж вважали за потрібне, тому що з початку вторгнення не було доступу до продуктів харчування? 4. Чи були ви коли-небудь голодні, але не їли, тому що не могли дозволити собі достатньо їжі 5. Продуктів харчування не вистачало, і не було можливості поповнити їх запас. 6. Не могли дозволити собі збалансоване харчування? Якщо учасники відповідали на два або більше з шести пунктів, це вважалось небезпечними з точки зору продовольчої безпеки.

Статистичний аналіз проводився за допомогою програми Minitab, Inc., Minitab version 19. ІМТ був розрахований виходячи із заявлених розміру і ваги. Інтервали для середніх значень були знайдені з рівнем 0,95.

Загальна характеристика вибірки респондентів представлена в табл. 1. Респонденти, які взяли участь в опитуванні представляють практично всі регіони України, але більша частина на момент 24.02.2022 проживали в Харківській, Луганській, Донецькій, Київській, Сумській та Чернігівській областях, тобто саме в тих регіонах, на території яких велися активні бойові дії в перший місяць війни. Майже 80% респондентів провели більше тижня на територіях, де велися активні бойові дії.

Таблиця 1

	Загальна характеристика дослідницької групи		
	Жінки	Чоловіки	Взагалі
Кількість	179	48	227
Відсоток	78.9	21.1	100
Середній ІМТ	24.87±0.82	23.76±1.07	23.99±0.68
Максимальний ІМТ	52.05	33.24	52.05
Мінімальний ІМТ	15.19	17.36	15.19

Середній індекс маси тіла і у жінок і у чоловіків до війни з РФ, знаходився в нормі: вага вважається нормальною, якщо $ІМТ \geq 18,5 \text{ кг/м}^2$ та $< 25 \text{ кг/м}^2$.

Обробка результатів анкети, присвяченої продовольчій безпеці проводилася за [7]. Якщо респонденти відповідали на два або більше з шести питань позитивно, їх становище вважалось неблагополучним з точки зору продовольчої безпеки – позитивний результат скринінгу. Якщо ствердних відповідей було менше 2, то положення респондента вважалось прийнятним-негативний результат скринінгу.

Загалом по групі 61,23% респондентів відчули проблеми з продовольчою безпекою у своїх регіонах з початку вторгнення. Жінки відчувають проблеми з харчовою безпекою більшою мірою ніж чоловіки-63,13% і 54,17%. Відсоток респондентів не перебували на територіях, які були охоплені війною з перших днів «Категорія (0)» і перебували до тижня до

категорії – (менше тижня) і випробували проблеми з продовольчою безпекою приблизно однаковий – 40,00% і 42,86% відповідно. Для категорії респондентів, які мали досвід війни більше тижня (більше тижня) відсоток тих, хто зазнав проблеми з харчовою безпекою значно вище – 66,48%. У таблиці 2 наведено результати анкетування респондентів щодо параметрів продовольчої безпеки.

Таблиця 2

Результат	Результати анкетування респондентів щодо параметрів продовольчої безпеки					
	Всього	Ж	Ч	0	Менше тижня	Більше тижня
Негативний	38,77	36,87	45,83	60	57,14	33,52
Позитивний	61,23	63,13	54,17	40	42,86	66,48

У таблиці три наведені відсотки позитивних відповідей на окремі питання короткої анкети. Найвищий відсоток позитивних відповідей отримано на шосте питання (Не могли дозволити собі збалансоване харчування?). Загалом по групі 74,89% опитаних не вважають, що харчуються збалансовано. Близько сорока відсотків опитуваних зменшували порцію або взагалі відмовлялись від прийому їжі. І близько 50% повідомляють, що їжі було недостатньо і можливості поповнити запаси також не було.

Таблиця 3

Результат №	Відсоток позитивних відповідей на окремі питання короткої анкети					
	Загальна кількість позитивних відповідей/%	Ж	Ч	0	Менше тижня	Більше тижня
1	94/41,41	81/45,25	13/27,08	4/20	9/32,14	81/45,25
2	44/19,38	36/20,11	8/16,67	1/5	6/21,43	37/20,67
3	75/33,04	59/32,96	16/33,33	4/20	6/21,43	65/36,31
4	39/17,18	30/16,76	9/18,75	1/5	3/10,71	35/19,55
5	114/50,22	91/50,84	23/47,92	6/30	11/39,29	97/54,19
6	170/74,89	135/75,42	35/72,92	11/55	21/75,00	137/76,54

Виходячи з результатів анкетування можна говорити, що велика частина населення відчуває як мінімум прихований голод. На користь цього свідчить високий відсоток позитивних відповідей на питання 1, 5, 6. Навіть якщо мова не йде про голод, який найчастіше визначається як недостатнє споживання енергії [7], прихований голод так само свідчить на користь того, що населення переживає військовий конфлікт відчуває величезні проблеми з продовольчою безпекою.

III. Висновки

Таким чином, результати цього дослідження виявили глибокі проблеми з продовольчою безпекою (а саме прихований голод), що призводять до різкої зміни харчової поведінки і, як наслідок, наявність високої ймовірності можливого розвитку розладів харчової поведінки у цивільного населення України, що переживає військову агресію РФ. Сукупність цих факторів, посилюють негативні наслідки для людського організму і в фізичному і в психологічному плані.

IV. Список використаних джерел

- [1] Fel, S., Jurek, K., & Lenart-Kłóś, K. (2022). Relationship between Socio-Demographic Factors and Posttraumatic Stress Disorder: A Cross Sectional Study among Civilian Participants' Hostilities in Ukraine. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2720. <https://doi.org/10.3390/ijerph19052720>
- [2] Fiedler, N., Ozakinci, G., Hallman, W., Wartenberg, D., Brewer, N. T., Barrett, D. H., & Kipen, H. M. (2006). Military deployment to the Gulf War as a risk factor for psychiatric illness among US troops. *British Journal of Psychiatry*, 188(5), 453–459. <https://doi.org/10.1192/bjp.188.5.453>
- [3] Jonsson, O., & Seely, R. (2015). Russian full-spectrum conflict: An appraisal after Ukraine. *Journal of Slavic Military Studies*, 28(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/13518046.2015.998118>
- [4] <https://www.ohchr.org/en/news/2022/06/ukraine-civilian-casualty-update-20-june-2022>
- [5] <https://armyinform.com.ua/2022/06/20/z-pochatku-vijny-zafiksovano-4569-vypadkiv-zagybeli-czyvilnogo-naselennya-ukrayiny-oon/>
- [6] Mondal, H., Mondal, S., Ghosal, T., & Mondal, S. (2019). Using Google Forms for Medical Survey: A Technical Note. *International Journal of Clinical and Experimental Physiology*, 5(4), 216–218. <https://doi.org/10.5530/ijcep.2018.5.4.26>.
- [7] Dastgiri, S., Tutunchi, H., Ostadrahimi, A., & Mahboob, S. (2007). Sensitivity and specificity of a short questionnaire for food insecurity surveillance in Iran. *Food and Nutrition Bulletin*, 28(1), 55–58. <https://doi.org/10.1177/156482650702800106>

STUDY OF THE STATE OF FOOD SECURITY DURING THE RUSSIAN AGGRESSION

Dmytro Slyvar, Olena Aksonova, Dmytro Torianyk and Sergiy Gubsky

ABSTRACT. The main goal of this study was to assess the parameters of food security of the civilian population that experienced the war in the first days of the invasion of the Russian Federation into Ukraine on February 24, 2022. This is a descriptive cross-sectional study conducted in March and April 2022 using the Google Forms tool among adult residents of different regions of Ukraine. All data was collected anonymously, respondents answered the questions independently. The results of the study revealed deep problems with food security (namely, hidden hunger), which lead to a sharp change in eating behavior and, as a result, a high probability of the possible development of eating disorders in the civilian population of Ukraine, which is experiencing the military aggression of the Russian Federation. The combination of these factors increases the negative consequences for the human body both physically and psychologically.

KEYWORDS: food security, civilians, hidden hunger.

Наукове видання

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Відповідальні за випуск

Анна Гакман
Альона Тичініна
Микола Хобзей
Ірина Горохолінська

Дизайн та верстка

Юліанна Віщак

Підписано до друку 26.12.2022. Формат 60х90/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов. друк. арк. 36,9.
Обл.-вид. арк. 38,6. Зам. 3-006.

Видавництво Чернівецького національного університету
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №891 від 08.04.2002 р.

20
22

ISBN 978-966-423-755-7